

Toetsing van de KRW-maatlatten

Ruim 100 belangstellenden uit Nederland en Vlaanderen kwamen op 21 april naar Naturalis in Leiden om ervaringen uit te wisselen die tot nu toe opgedaan zijn met de Kaderrichtlijn Water-maatlatten. De bijeenkomst was georganiseerd door de Werkgroep Ecologisch Waterbeheer, de Werkgroep Water- en Oeverplanten van de Nederlands-Vlaamse Vereniging voor Ecologie en STOWA. Waterbeheerders, adviseurs en onderzoekers kregen informatie over de achtergronden van de maatlatten en konden in discussie gaan over de concept-KRW-maatlatten. Onder meer aan de hand van monitoringsdata werd getoond hoe maatlatcores tot stand komen en welke aandachtspunten of valkuilen daarbij een rol spelen.

Op afstand lijken de maatlatten in de huidige vorm niet geschikt om over te praten. Het zijn dikke boekwerken en bovendien bestaan wat onduidelijkheden over bemonstering en berekeningen. De trekkers van de expertgroepen spanden zich op 21 april in om deze onduidelijkheid weg te nemen door de achtergronden helder toe te lichten. Praktijkvoorbeelden van berekeningen met datasets van enkele deelnemers verschaften inzicht in de (on)gevoeligheden en mogelijke onvolkomenheden van de conceptmaatlatten.

De maatlatten voor natuurlijke wateren bestaan nu in conceptvorm en worden eind

2006 definitief gemaakt na een traject waarin twee zaken vooral aandacht behoeven: validatie (toetsing aan onafhankelijke data) en aansluiting op huidige monitoringspraktijk van waterbeheerders. Het is belangrijk om daarbij ook ervaringen van waterbeheerders te betrekken. Daaraan moest deze studiedag een bijdrage leveren. Actueel is de discussie over de maatlatten voor sterk veranderde en kunstmatige wateren, die eind 2007 op basis van de natuurlijke maatlatten gereed dienen te zijn. Deze zomer zal een handreiking beschikbaar komen voor het opstellen van de doelstellingen voor sterk veranderde en kunstmatige wateren.

Afstemming

De aanwezigen constateerden dat de huidige monitoringspraktijk nog niet toegesneden is op de KRW-maatlatten. Daarbij gaat het in de eerste plaats om definiëring van waterlichamen en hoeveel locaties daarbinnen bemonsterd zouden moeten worden. Zo werd geïllustreerd dat bijvoorbeeld de data van een enkel meetpunt niet kunnen worden gebruikt als representatieve data voor het hele waterlichaam. Verder zijn de verplicht te meten parameters, bemonsteringsfrequentie en -methode belangrijk, evenals het vereiste niveau van determinatie. Data van meerdere jaren samenvoegen kan bijvoorbeeld wel, maar het is relevant om daarbij te letten op de taxonomische afstemming met de data uit de maatlat. De maatlatten blijken vaak gevoelig voor de mate van compleetheit van de opname. Moet je dan dus bemonsteren tot je het minimum aantal benodigde soorten hebt gevonden voor de 'goede ecologische toestand'? Waar ligt het optimum in de bemonsteringsin-

spanning? Kan een dergelijke monitoringsinspanning wel de bedoeling zijn van de maatlatten?

Gevoeligheid

De gevoeligheid ofwel het onderscheidend vermogen van een aantal maatlatten is nog niet optimaal. Het karakter van (deel)maatlatten is daar mede oorzaak van. Soortensamenstellingen kunnen een ander beeld geven dan scores op basis van abundanties. Klassengrenzen kunnen nog verbeterd worden (uit een aantal praktijkvoorbeelden bleek dat het oordeel van de waterbeheerder een klasse anders kan uitpakken dan het oordeel volgens de maatlat). De consistentie van indicatorenlijsten (tussen watertypen onderling, maar ook taxonomisch tussen deelmaatlatten) kan de betrouwbaarheid van het maatlatoordeel nog verbeteren. Tenslotte zijn exoten niet opgenomen in de macrofaunamaatlat. Dit levert daardoor voor rijkswateren vaak een knelpunt op in de bruikbaarheid ervan.

Conclusies

De studiedag eindigde overwegend positief. De slotconclusie kon luiden dat qua methodiek een systeem is ontwikkeld dat in heel Nederland kan worden toegepast. De methodiek (behalve voor vissen) van positieve en negatieve indicatoren is goed en ook niet wezenlijk anders dan bestaande concepten. Daarom hebben de maatlatten ook grote kans van slagen. Het is echter de eerste keer dat een systeem voor alle watertypen in Nederland gemaakt is. Daarom werd benadrukt de beschikbare tijd tot eind 2006 te gebruiken voor het bijschaven en valideren van de conceptmaatlatten. Dat is nodig om optimaal en betrouwbaar te kunnen beoordelen, want van dat oordeel hangt in de toekomst veel af.

Tenslotte zijn nog punten onder de aandacht gebracht die niet vergeten mogen worden, zoals de (on)zin van het 'one-out all-out'-principe (als slechts één biologisch kwaliteitselement niet voldoet, dan wordt de goede ecologische toestand niet gehaald). En hoewel de maatlatten niet zijn ontwikkeld met het doel om diagnostisch gebruikt te worden, werd aangegeven dat grote behoefte bestaat aan een verband tussen het oordeel volgens de KRW-maatlatten en de benodigde maatregelen. ◀

**Jeanine Elbersen, Lowie van Liere,
Gertie Arts, Roelf Pot en
Bas van der Wal**

De kamsalamander (foto: Bart Siebelink).

